

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 72 0 Рс 112007 25 Рев
Бања Лука, 26.03.2026. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Мајкић Маринковић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.В. из Г., [...], кога заступају пуномоћници Миле Ковачевић и Дајана Беших, адвокати из Градишке, против тужене Републике Српске, Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, коју заступа заступник по закону Правобранилаштво Републике Српске, Сједиште замјеника Бања Лука, ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 72 0 Рс 112007 25 Рсж од 04.06.2025. године, на сједници вијећа одржаној дана 26.03.2026. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци број: 72 0 Рс 112007 23 Рс од 27.01.2025. године одбијени су тужбени захтјеви тужитеља: да се утврди да су незаконити акти тужене и то:

-рјешење Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бања Лука број: 21.04/951-636-1/23 од 31.10.2023. године

-рјешење Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бања Лука број: 21.04/951-636/23 од 29.11.2023. године и

-обавјештење Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове Бањалука број: 21.02/122-364/19 од 31.10.2023. године, те да се исти пониште; да се утврди:

-да су у супротности са императивним одредбама закона (одредбом члана 120. и 205. став 1. Закона о раду, у вези са чланом 9. Закона о државним службеницима и чланом 10. Закона о облигационим односима) уговори о дјелу, које је тужена закључивала са тужитељем у периоду од 03.12.2019. до 02.11.2023. године,

-да је уговорима о дјелу, које је тужена закључивала са тужитељем у периоду од 03.12.2019. до 02.11.2023. године, супротно одредбама Закона о забрани дискриминације, тужена повриједила право тужитеља на једнакоправност, тако што је неоправдано различито и неповољно третирао тужитеља у односу на друге чланове комисија, који су у истом периоду, на истим пословима, са туженом имали заснован радни однос, са свим правима, која из таквог односа произлазе, каква права су тужитељу неоправдано и незаконито ускраћена; да се туженој наложи да тужитеља врати на послове, које је обављао код тужене до 02.11.2023. године или му омогући

обављање других одговарајућих послова, у складу са законом; да се тужена обавезе да тужитељу на име материјалне штете (у висини разлике између износа који су за обављени рад исплаћени тужитељу у периоду од 03.12.2019. до 30.04.2024. године у односу на висину плате и додатака на плату, која је у истом периоду признала одговарајућем раднику у радном односу код тужене за исте или сличне послове) исплати износе ближе означене у изреци првостепене пресуде, са законском затезном каматом, почев од доспјелости, па до исплате; да се тужена обавезе да тужитељу на име накнаде штете (у висини изгубљене зараде) за период од 01.05.2024. године до враћања на рад, исплати 2.849,00 КМ мјесечно, са законском затезном каматом, која на сваки мјесечни износ тече од двадесетог дана наредног мјесеца, за претходни мјесец, па до исплате; да се тужена обавезе да тужитељу на име накнаде штете због некориштења годишњег одмора за четири године (2020, 2021, 2022. и 2023. годину) исплати и то:

- за 2020. годину износ од 1.525,00 КМ, са законском затезом каматом, почев од 01.01.2021. године па до исплате
- за 2021. годину износ од 1.525,00 КМ, са законском затезом каматом, почев од 01.01.2022. године па до исплате
- за 2022. годину износ од 2.570,70 КМ, са законском затезом каматом, почев од 01.01.2023. године, па до исплате и
- за 2023. годину износ од 2.734,70 КМ, са законском затезом каматом, почев од 01.01.2024. године, па до исплате; да се тужена обавезе да тужитељу на име накнаде штете (у висини трошкова превоза за период од 03.12.2019. до 02.11.2023. године) исплати износ од 6.958,00 КМ, са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе суду, тј. од 21.12.2023. године па до исплате; да се тужена обавезе да у корист тужитеља надлежном Фонду пензијског и инвалидског осигурања уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 03.12.2019. до 30.09.2024. године у износу од 12.411,00 КМ, те да податке о запослењу и стажу упише у радну књижицу тужитеља; да се тужена обавезе да тужитељу, на име накнаде нематеријалне штете-душевних болова због дуготрајне-вишегодишње повреде права на недискриминацију (једнакоправност), односно права личности, исплати износ од 40.000,00 КМ, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе па до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова поступка. Тужитељ је обавезан да туженој, на име накнаде трошкова парничног поступка, исплати износ од 4.500,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 72 0 Рс 112007 25 Рсж од 04.06.2025. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова састава жалбе у износу од 1.974,38 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужена предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој правној ствари су тужбени захтјеви тужитеља: да се утврди да су незаконити акти тужене број: 21.04/951-636-1/23 од 31.10.2023, 21.04/951-636/23 од 29.11.2023. и 21.02/122-364/19 од 31.10.2023. године; да се утврди да су уговори о дјелу, закључени између тужитеља и тужене, у супротности са одредбама Закона о

раду, Закона о државним службеницима и Закона о облигационим односима, чиме је тужена повриједила право тужиоца на једнакост; да се тужена обавезе да тужитеља врати на рад; да се тужена обавезе да му исплати накнаду материјалне штете у периоду од 03.12.2019. до 30.04.2024. године, те накнаду материјалне штете за период од 01.05.2024. године до враћања на рад, накнаду штете због некориштења годишњег одмора за 2021, 2022, 2023. и 2024. годину, накнаду штете из основа превоза за период од 03.12.2019. до 02.11.2023. године, све у износима из изреке првостепене пресуде; да се тужена обавезе да у корист тужитеља уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 03.12.2019. до 30.09.2024. године и да се обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете, душевних болова због вишегодишње повреде права на једнакост, исплати износ од 40.000,00 КМ.

На темељу изведених доказа првостепени суд је утврдио: да је Републичка управа за геодетске и имовинскоправне послове (у даљем тексту: РУГИП) у циљу оснивања катастра непокретности расписала оглас за изражавање интереса (консултанске услуге), са називом задатка техничка помоћ у успостављању катастра непокретности, уз означавање да ће са изабраним кандидатом бити закључен уговор о дјелу, на који се пријавио тужитељ; да је тужитељ са туженом први уговор о дјелу закључио 03.12.2019. године, а посљедњи 25.07.2023. године; да је рјешењем о именовању Комисије за излагање од 25.04.2023. године тужитељ именован за предсједника комисије; да је РУГИП, ПЈ Градишка дана 19.10.2023. године РУГИП-у Бања Лука упутила приједлог за непродужавање уговора о дјелу тужитељу, ради пријава о недоличном понашању и одбијању сарадње са члановима других комисија; да је РУГИП Бања Лука дана 31.10.2023. године измијенила рјешење о именовању комисије, на начин да је умјесто тужитеља за предсједника комисије именована В.К.; да је тужена тужитељу дана 31.10.2023. године доставила обавијест, којом је тужитељ информисан о чињеници промјене предсједника комисије, те упознат са тим да потреба за његовим даљим ангажовањем престаје са даном 02.11.2023. године (када истиче период на који је закључен последњи уговор о дјелу); да је тужитељ на предметно обавјештење изјавио приговор 13.11.2023. године; да је Одбор државне управе за жалбе донио одлуку од 08.12.2023. године, којом је жалбу тужитеља одбацио, уз навођење да тужитељ нема статус државног службеника и да није у радном односу у РУГИП, због чега Одбор нема стварну надлежност за поступање по предметној жалби.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да су странке биле у облигационоправном односу темељем уговора о дјелу, да такви односи нису противни принудним прописима, уставним начелима и моралу, да тужитељ није стекао статус државног службеника, слиједом чега не може ни остваривати права која имају запослени у органима управе, а да је тужитељ остварио сва права и обавезе које произилазе из уговора о дјелу, као и да постојање нематеријалне штете по основу душевне боли није доказана, па је позивом на одредбе члана 205. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број: 1/16, 66/18, 119/21, 112/23 и 39/24-у даљем тексту: ЗР), члана 1, 31. и 50. Закона о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“ број: 118/08, 117/11 и 37/12 и 57/16 -у даљем тексту: ЗДС), члана 26, 600. и 623. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04-у даљем тексту: ЗОО) и члана 76. Закона о премјеру и катастру Републике Српске „Службени гласник Републике Српске“ број: 6/12, 110/16, 62/18 и 90/23), захтјев тужитеља у цјелости одбио.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз допуну да су неприхватљиве тврдње о дискриминацији и да се требао закључити уговор о раду, јер да је још у огласу тужитељ информисан о пословној понуди тужене, након чега је, као посљедица сагласних воља уговорних страна, закључен уговор о дјелу. Сагласно томе, изјављену жалбу је одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепеним пресудама тужбени захтјев тужитеља је правилно одбијен.

Захтјев у овој парници тужитељ је засновао на чињеничним наводима да је код тужене обављао послове оснивања катастра непокретности, који представљају послове из дјелатности послодавца, да је радио непрекидно (по више уговора о дјелу) од 03.12.2019. до 02.11.2023. године, те да је дискриминисан у односу на друге чланове комисије који су обављали исте послове, али су имали статус државних службеника и сва права из радног односа, која нису призната тужитељу, као и на наводима да су уговори о дјелу супротни императивним прописима.

Према одредби члана 2. став 1. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“ број 59/09 и 66/16, у даљем тексту: ЗЗД), дискриминација је различито поступање, укључујући свако искључивање, ограничавање или давање предности утемељено на стварним или претпостављеним основама према било којем лицу, или групи лица и онима који су с њим у родбинској или другој вези, на основу њихове расе, боје коже, језика, вјере ..., као и свака друга околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрожава признавање, уживање или остваривање на равноправној основи, права и слобода у свим областима живота.

Ријеч „дискриминација“ значи „разликовање“, а у смислу садржаја напријед цитиране одредбе ЗЗД користи се за означавање недозвољеног разликовања људи – појединаца или група, на основу неког њиховог личног својства које представља дискриминацијски основ. Дискриминацијски однос је тужитељ дужан навести у чињеничним наводима тужбе, те је било да се ради о непосредној дискриминацији (члан 3. став 1. ЗЗД) или о посредној дискриминацији (члан 3. став 2. ЗЗД) дужан навести и компаратора (упоредника), лице или групу лица, које/која се налази у истој или сличној ситуацији као и лице које тврди да је дискриминисано по основу одређеног личног својства.

Према чињеничним наводима тужбе, у односу на дио тужбеног захтјева да се утврди да је тужена закљученим уговорима о дјелу, повриједила право тужитеља на једнакоправност, којим се суштински захтијева утврђење постојања дискриминације, а који је основ за истицање осталих дијелова тужбеног захтјева (ради отклањања посљедица дискриминаторског понашања), по основу радноправног статуса, тужитељ (са којим је тужена закључила уговор о дјелу) је дискриминисан у односу на запослене код тужене који су у радном односу, односно имају закључен уговор о раду и сва права из радног односа, иако по наводима тужбе код тужене обављају исте послове.

Међутим, у односу на тако означеног упоредника (лица која су у радном односу код тужене по основу закљученог уговора о раду) тужитељ није у истом положају. Наиме, радни однос код тужене запослени су засновали по законом прописаној процедури (одредбе члана 31. до 41. ЗДС), док је тужитељ са туженом, прихватајући пословну понуду исте, по својој вољи, закључио уговор о дјелу. Поред тога, ни њихов

рад није исти (јер поред послова на успостављању катастра, које је искључиво обављао тужитељ, запослени су могли обављати и друге послове), а што у складу са општеприхваћеним стандардима и принципима (легитимно) и на основу закона (легално) прате и различита права по основу рада. Како непосредна дискриминација подразумијева неједнако поступање према једнакима, односно неповољније поступање према лицима или групи лица у истој или сличној ситуацији, то је означени компаратор неподобан (неодговарајући) за утврђивање дискриминације, па је тужбени захтјев у овом дијелу правилно одбијен.

Стога се не могу прихватити ревизиони наводи о извршеној дискриминацији у односу на лица која су у радном односу код тужене. Нису релевантни ни наводи да је у односу на друге чланове комисије само тужитељ разрјешен (уствари је истекао период на који је био закључен последњи уговор о дјелу), па да је и на тај начин дискриминисан код тога да у доказном поступку није ни утврђивано по којем основу и за који период су рад обављали остали чланови комисије.

Како није утврђено постојање дискриминације, то су правилно одбијени и дијелови захтјева за отклањање посљедица дискриминације и накнаду штете.

Кад се и прихвате ревизиони наводи да су предметни уговори о дјелу противни принудним прописима (одредба члана 205. ЗР), наведено се може евентуално типцати друге одговорности тужене, али не може довести до усвајања тужбених захтјева у овој парници.

Усвајање тужбеног захтјева не могу исходити ни ревизиони наводи да, након четири године рада, тужена наводи да тужитељ није засновао радни однос, јер рад по основу уговора о дјелу не може представљати рад по основу уговора о раду (уговора о раду на одређено вријеме или уговора о обављању повремених или привремених послова). Чак и када би се радило о радном односу, према одредби члана 50. став 5. ЗДС, радни однос код тужене на одређено вријеме не може прерасти у радни однос на неодређено вријеме, па нема мјеста налагању враћања на рад, нити удовољавању захтјеву за признање тражених права.

Из датих разлога, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 и 27/24), изјављена ревизија је одбијена.

Предсједник вијећа
Биљана Мајкић Маринковић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић